

АНАЛІТИЧНА ЗАПИСКА

про основні тенденції зміни значень показників, що застосовуються для розрахунку індексу регіонального людського розвитку регіону

Вінницька обласна державна адміністрація

Довге та здорове життя

Найменування показника	Характеристика показника	
Довге та здорове життя		
Середня очікувана тривалість життя при народженні, років	Інтегрований показник здоров'я населення	72,69
Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення, на 1000 осіб наявного населення, проміле	Інтенсивність зростання (скорочення) чисельності населення	-9,6
Коефіцієнт смертності від навмисного само ушкодження, на 100 тис. наявного населення, просантіміле	Вплив на психічне здоров'я населення соціальної нестабільності та напруженості у суспільстві	24,2

1. Аналіз динаміки показників за 5 років.

Показник «Середня очікувана тривалість життя при народженні» за останні 5 років (2015-2019 р.) знаходиться в межах 72 років і незначно коливається від зазначеної цифри: 72,01-72,47-72,70-72,69-72,69. Показник Вінницької області на рівні загальнодержавного (72,01), динаміка стабільна (дані офіційного веб-сайту Державної статистики України).

Показник «Загальний коефіцієнт приросту (скорочення) чисельності населення» залишається від'ємним та вищим за середній по Україні. Динаміка показника за останній рік позитивна: 2015 р. -5,3; 2016 р.- 7,4; та 2017 р. -9,2; 2018 р.- 9,8, 2018 р - 9,6. В цілому по Україні показник від'ємний та негативний (з -3,4 у 2015 році до -5,6 у 2019 році). Загальна чисельність населення Вінницької області станом на 01.01.2020 року становить 1545,4 тисяч осіб, з них у міських поселеннях проживає 799,4 тисяч осіб (51,7%), у сільській місцевості – 746,0 тисяч осіб (48,3%). За звітний період чисельність мешканців регіону зменшилася на 15 тисяч осіб, у тому числі міського – на 2,3 тисячі, сільського – на 12,7 тисяч.

«Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження» за останні 5 років залишився на рівні 2015 року (24,2 проти 24,1 на 100 тисяч наявного населення), але зріс порівняно з показником 2018 року (24,2 проти 21,0 на 100 тисяч наявного населення), відмічається негативна динаміка за останній рік, за 5 років динаміка стабільна.

2. Аналіз причин динаміки показників.

На показник «Середня очікувана тривалість життя» за останні 5 років найбільше вплинули фактори соціально-економічної нестабільності в країні, повікові коефіцієнти смертності.

Даний інтегрований показник здоров'я населення найменше залежить від стану сфери охорони здоров'я області, натомість найбільше від соціальних та економічних факторів, безпеки, миру та відчуття захищеності, які в останні роки залишаються напруженими в державі загалом.

«Загальний коефіцієнт скорочення чисельності населення» залишається від'ємним. В регіоні, як і в цілому по Україні, домінують депопуляційні демографічні процеси, пов'язані із значним постарінням населення. Реєструється регресивний тип відтворення населення. Найбільший прямий вплив на показник має постаріння населення області в цілому та зменшення кількості народжених дітей.

Зменшення чисельності народжених має місце внаслідок «демографічної хвилі» - народжені в 90-х роках у період різкого зниження народжуваності зараз вступають в свій активний дітородний вік, нинішнє покоління порівняно з попереднім менш численне. Крім того, є інші супутні фактори: невпевненість молоді у завтрашньому дні, низький рівень зарплат, матеріальні труднощі та загальна тенденція старіння материнства. В цілому по Україні в 2019 р. народилось на 27,1 тисяч дітей менше, ніж за попередній рік, по області, відповідно, на 891 дитину менше.

На «Коефіцієнт смертності від навмисного самоушкодження», в переважній більшості, напрямку впливає соціально-економічна нестабільність та напруга в суспільстві, збільшення рівня бідності населення, низький рівень життя та найменше – захворюваність на психічні розлади. Найвищим цей показник в області за останні 5 років був в 2015 та 2019 роках.

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті для поліпшення ситуації, що склалася за відповідним напрямом.

Для сталого розвитку області, що позитивно вплине і на покращення показника «довге та здорове життя», розроблена відповідна обласна програма соціально-економічного розвитку Вінницької області.

Активно проводиться залучення інвестицій, збільшення робочих місць та збільшення обсягу валового внутрішнього продукту, що виробляється в області. Наслідком втілених заходів є підвищення впродовж останніх 5 років рівня заробітної плати, зменшення рівня бідності, підвищення соціальної захищеності та збільшення видатків на сферу охорони здоров'я та соціальний захист.

Для підвищення рівня здоров'я населення, зниження показників захворюваності та смертності, зниження «загального коефіцієнту скорочення чисельності населення», підвищення тривалості життя, забезпечення впровадження нових технологій в лікування, підвищення доступності медичної допомоги та якісної реабілітації хворих, проведення санітарно-просвітницьких заходів щодо попередження інфекційних та неінфекційних захворювань були розроблені обласні програми, які затверджені відповідними рішеннями обласної Ради.

На виконання заходів обласних програм у 2019 році виділено 120,7 млн грн, в тому числі:

на програму «Майбутнє Вінниччини в збереженні здоров'я громадян» - 101,1 млн грн,

на програму боротьби з онкологічними захворюваннями – 11,3 млн грн,

на програму “Розвиток системи екстреної медичної допомоги Вінницької області до 2020 року” - 8,3 млн грн.

Стабільний та сталий соціально-економічний розвиток регіону, забезпеченість робочими місцями, гідний соціальний захист та рівень життя, наявність якісних та доступних послуг охорони здоров'я матимуть позитивний вплив на психічне здоров'я населення та сприятимуть зниженню «коефіцієнта смертності від навмисного самоушкодження».

4. Пропозиції.

Продовжувати реалізацію медичної реформи. Доручити МОЗ України порушити питання щодо збільшення фінансування Програми державних гарантій медичного обслуговування населення та закупівлі пріоритетних послуг у закладів громадського здоров'я (послуги з епідеміологічного нагляду за інфекційними захворюваннями, послуги з імунопрофілактики, послуги з промоції здоров'я та комунікаційних кампаній) у 2021 році для задоволення реальних потреб медичної галузі.

Добробут та гідні умови праці

Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу

Область:	Обсяг видатків місцевих бюджетів (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу, гривень				
	2015	2016	2017	2018*	2019**
Вінницька	6806,0	8657,6	12601,4	14450,2	14162,2

* Наявне населення на 1 січня 2018 року – 1 575 808 осіб; обсяг видатків місцевих бюджетів за 2018 рік- 22 770 719,0 тис. грн.

** Наявне населення на 1 січня 2019 року – 1 560 394 осіб; обсяг видатків місцевих бюджетів за 2019 рік- 22 105 751,7 тис. грн.

1. Аналіз динаміки.

Зменшення обсягу видатків місцевих бюджетів Вінницької області (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу у 2019 році проти 2018 року зумовлено здійсненням у 2019 році частини видатків на виплату пільг і житлових субсидій населенню у грошовій формі безпосередньо з державного бюджету, а також здійсненням безпосередньо з державного бюджету видатків на надання первинної медичної допомоги комунальними підприємствами охорони здоров'я, які уклали договори про медичне обслуговування населення за програмою державних гарантій з Національною службою охорони здоров'я України.

2 - 4. У 2020 році очікується також зменшення обсягу видатків місцевих бюджетів Вінницької області (з урахуванням міжбюджетних трансфертів) на одну особу проти 2019 року, що зумовлено здійсненням у 2020 році майже всіх видатків на виплату пільг і житлових субсидій населенню у грошовій формі безпосередньо з державного бюджету, а також здійсненням безпосередньо з державного бюджету більшості видатків на надання первинної, вторинної та третинної медичної допомоги комунальними підприємствами охорони здоров'я, які уклали договори про медичне обслуговування населення за програмою

державних гарантій з Національною службою охорони здоров'я України. Крім того, чинником, що стримує зростання видатків місцевих бюджетів у 2020 році є те, що вкрай низькі темпи зростання власних і закріплених доходів, що пов'язано з запровадженням заходів щодо запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19.

Відношення середньої заробітної плати до мінімальної

1. Аналіз динаміки.

Приріст середньомісячної заробітної плати за січень-червень 2020 року до відповідного періоду 2019 року складає 9,9% (по Україні – 9,0%).

Середньомісячна заробітна плата за січень-червень 2020 року до відповідного періоду 2019 року зросла на 868 грн і становить 9659 грн та перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (4723 грн) у 2,04 рази або на 204,5%.

Середня заробітна плата штатних працівників області становила:

- у 2019 році – 9299 грн;
- у 2018 році – 7801 грн;
- у 2017 році – 6121 грн.;
- у 2016 році – 4189 грн.;
- у 2015 році – 3396 грн.;

2. Аналіз причин динаміки показників (покращення, погіршення) у динаміці за останні п'ять років.

Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2019 році (9299 грн) перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (4173 грн) у 2,2 рази або на 222,8%.

Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2018 році (7801 грн) перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (3723 грн) у 2,1 рази або на 209,5%.

Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2017 році (6121 грн) перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (3200 грн) у 1,9 рази або на 191,3%.

Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2016 році (4189 грн) перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (1600 грн) у 2,6 рази або на 261,8%.

Середня заробітна плата штатних працівників за видами економічної діяльності у 2015 році (3396 грн) перевищила розмір законодавчо встановленої мінімальної заробітної плати (1378 грн) у 2,5 рази або на 246,4%.

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті облдержадміністрацією для поліпшення ситуації, що склалася за відповідним напрямом.

Систематичний контроль щодо дотримання трудового законодавства в частині опалити праці. Проведення постійної роз'яснювальної роботи через засоби ЗМІ щодо переваг легалізації заробітної плати та зайнятості населення та формування культури внутрішньої соціальної відповідальності роботодавця, яке реалізується у забезпеченні на підприємствах, встановлених державою соціально-трудова гарантій та стандартів, спрямованих на покращення умов працівників та стимулювання праці.

4. Пропозиції щодо поліпшення стану справ:

- підвищення державних соціальних стандартів (прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати), що призведе до підвищення купівельної спроможності громадян, зростання індексу реальної заробітної плати;
- підтримка вітчизняного товаровиробника, що призведе до зростання виробництва і доходів населення та наповнення місцевих та державного бюджетів.

Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних

Найменування регіону	Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних* (для проведення розрахунку індексу регіонального людського розвитку)				
	2015	2016	2017	2018	2019
Україна	33,2	34,9	37,9	38,4	37,9
Вінницька область	38,5	37,7	38,5	37,5	35,9

* Співвідношення кількості працевлаштованих безробітних за сприяння державної служби зайнятості (в т.ч. самостійно та за ЦПД) до загальної кількості громадян, які мали статус безробітного протягом звітного періоду.

1. Аналіз динаміки показника «Рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних, %» (для проведення розрахунку індексу регіонального людського розвитку регіону) за останні 5 повних років вказує на стабілізацію ситуації на ринку праці області у 2019 році згідно з циклічністю сільськогосподарського характеру економіки області. Ця тенденція повністю збігається з відповідними тенденціями по Україні в цілому. Крім того, саме значення показника «рівень працевлаштування зареєстрованих безробітних» по області не зовсім точно відображає процес зростання зайнятості в регіоні, т. я. не враховує працевлаштованих за направленням служби зайнятості осіб до надання їм статусу безробітного.

2. Аналіз причин динаміки.

Обласна служба зайнятості Вінницької області робить усе від неї залежне задля зростання зайнятості серед населення області та стабільності на зареєстрованому ринку праці. Протягом 2019 року за послугами служби зайнятості звернулись на 3,5% безробітних осіб зі статусом менше, ніж у 2018 році.

Спільними зусиллями влади, соціальних партнерів та служби зайнятості вдалося повернути до продуктивної зайнятості у січні-грудні 2019 року 36,2 тис. осіб, що шукали роботу, що на 1,6% більше, ніж у 2018 році. В їх числі 21,2 тис. зареєстрованих безробітних.

Зниження рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних у 2019 році визвано зростанням попиту роботодавців на працівників, що дозволило службі зайнятості перейти на регламентний метод оперативного працевлаштування осіб, що звернулись за пошуком роботи до служби зайнятості, до надання їм статусу безробітного. Це призвело до зменшення кількості безробітних на обліку служби зайнятості (2017 рік – зменшення на 8,5 тис. безробітних, 2018 рік – на 4 тис. безробітних, 2019 – на 828 осіб) і, що теж

дуже важливо, ефективного використання коштів на виплату допомоги по безробіттю. Частка працевлаштованих до статусу у загальній кількості працевлаштованих постійно зростала: у 2015 – 8,1%, у 2016 – 18,9%, у 2017 – 29,1%, у 2018 році – 37,1, у 2019 році – уже 41,5%.

3. Заходи, яких було вжито та які будуть вжиті для поліпшення ситуації.

Вінницька обласна служба зайнятості приділяє посилену увагу популяризації своїх послуг усіма можливими способами як для шукачів роботи, так і роботодавців. Вживає превентивних заходів від безробіття для майбутніх поколінь, проводячи профорієнтаційну роботу, націлену на популяризацію потрібних на ринку праці робітничих професій серед учнів старших класів загальноосвітніх шкіл, учнів ПТНЗ і навіть в літніх та оздоровчих таборах для дітей шкільного віку а також професійне тестування молоді безпосередньо в службі зайнятості або онлайн на сайті Державної служби зайнятості України.

Активізація співпраці з роботодавцями призвела до зростання кількості вакансій, які працедавці надають службі зайнятості для укомплектування персоналом: у 2016 році ріст на 1,7%, у 2017 році – на 8,2%, у 2018 році – на 7,6%, у 2019 році – на 1,6% до попереднього року. Зросла і кількість роботодавців, які виявили бажання співпрацювати з службою зайнятості у підборі кадрів (у 2016 році +3,9%, у 2017 році +4,7%, у 2018 році +3,5%, у 2019 році +3,0% до попереднього року). Крім того у базі даних вакансій служби зайнятості постійно знаходиться біля тисячі вакансій, отриманих на інших сайтах пошуку роботи (з так званих «інших джерел»).

Для підвищення зайнятості населення області, а значить і росту рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних, служба зайнятості намагається іти в ногу з часом і впроваджує в своїй роботі нові сучасні сервіси для підвищення ефективності надання соціальних послуг клієнтам. Розроблено та введено в дію інститут кар'єрного радника для шукачів роботи і безробітних та інститут консультанта роботодавця. Розроблений новий сучасний сайт служби зайнятості з електронними кабінетами для шукачів роботи та роботодавців; проводиться електронне опитування роботодавців щодо перспективної потреби у працівниках в розрізі окремих професій; наші працівники проводять роботу в об'єднаних територіальних громадах; в службі запроваджено елементи дуального та дистанційного навчання дорослого населення; для зручності та економії часу запроваджено відео резюме шукачів роботи та відео- і скайп-співбесіди з роботодавцями; введено електронну чергу запису на прийом до центру зайнятості.

4. Пропозиції.

Велику кількість реальних вакансій для працевлаштування безробітних може дати дієва ліквідація тіньової зайнятості. Якби Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України змогли забезпечити дієвість механізму та заходів впровадження в дію нового законодавства по боротьбі з тіньовою зайнятістю, зростання кількості вакансій, поданих роботодавцями до служби зайнятості та, як наслідок, збільшення чисельності працевлаштованих безробітних призвели б до зростання рівня зайнятості населення, а значить і рівня працевлаштування зареєстрованих безробітних.

Освіта

Чистий показник охоплення дошкільними навчальними закладами дітей віком три – п'ять років

1. Аналіз динаміки.

У цілому роботу в області за напрямом дошкільна освіта можна оцінити позитивно. Охоплення дітей віком три – п'ять років закладами дошкільної освіти залишається незмінним.

2. Аналіз причин динаміки.

Охоплення дітей віком три – п'ять років закладами дошкільної освіти залишається незмінним у зв'язку із збільшенням чисельності дітей відповідного віку (народжуваність дітей у попередні роки) та за рахунок відкриття додаткових груп у функціонуючих ЗДО.

3. Заходи.

Відновлення роботи закладів дошкільної освіти на Вінниччині залишається одним з пріоритетних у системі розвитку освіти області. За 5 років утворено 3630 додаткових місць у закладах дошкільної освіти (відкрито 48 закладів дошкільної освіти (у т.ч. 7 новобудов) та 70 додаткових груп у функціонуючих ЗДО).

4. Пропозиції.

Продовжити роботу щодо створення додаткових місць для дошкільнят за рахунок відкриття закладів дошкільної освіти та відкриття додаткових груп у функціонуючих ЗДО.

Кількість випускників закладів вищої освіти I-IV рівня акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років

1. Аналіз динаміки.

Кількість випускників закладів вищої освіти I-IV рівня акредитації, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років за 5 років, є стабільною протягом останніх 5 років. Спостерігаються незначні коливання показників протягом 2016–2018 років (від 0,9% до 1,0%), проте у 2019 році зростання порівняно з вказаним періодом складає 0,1 %.

2. Аналіз причин динаміки.

Кількість випускників закладів вищої освіти, відсотків до загальної кількості населення у віці 25-70 років, є стабільною протягом останніх 5 років. Показники 2015 та 2019 років становлять 1,1% до загальної кількості населення у віці 25-70 років. Незначне зменшення показників у період 2016-2018 років на 0,1 % є наслідком демографічної ситуації.

3-4. Створення умов для покращення демографічної ситуації, яка склалась в країні.